

ראיון עם זריזה

ב־6.00 בבוקר יצאה זקנה אחת רזה וצולעת מביתן החליבה. תפסנו אותה בכניסה לסככה.

ש. בוקר טוב, זריזה, מה נשמע?

ככל יהודיה היא השיבה בשאלה — מה רצונכם?

ש. תספרי לנו קצת על מה שמתרחש ברפת.

ת. „אדם קרוב לעצמו”. ובכן אני עצמי נתתי 75.000 ליטר חלב.

ש. (מופתע) הכל בשנה אחת?

ת. דחילק! אצלנו הפרות המבוגרות נותנות בין 7000 ל־10.000 ליטר חלב לשנה. לכן תעשה לך את החשבון. — ואני כבר המלטתי 13 פעמים.

ש. אז בת כמה את?

ת. אני עוד מעט בת 17 ולשמחתי, צאצאי בעדר רבים מאוד. בתי הבכירה דוה — בת 13 — היא בין הפרות הטובות, נכדותי, שופעות חלב ושומן. נכר שלי, זי, עבר לא מזמן לתחנה להזרעה מלאכותית. היא כנראה גבר רציני והשפעתו תורגש בכל צפון הארץ.

ש. אם כך, גם הריך ראויים לשבח.

ת. כן, דנדי, אבי, עלה ארצה מקנדה ופגש את אמי בעלותה מארה"ב. אני דור ראשון בארץ. כעת יש כבר בעדר חמישה דורות אשר התאקלמו יפה בארץ.

ש. עכשיו את יכולה לספק לנו ידיעות מהימנות על כל המתרחש פה?

ת. אני רואה שאתם העתונאים יודעים לחלוב עד הסוף, נו, תשאלו.

ש. כמה שותפות יש לך עכשיו בחליבה?

ת. כעת יש בעדר כ־100 חולבות, גילן הממוצע הוא בערך 5 שנים. התנובה שלהן, בממוצע שנתי, היא סביב 6000 ליטר. השנה נספק מעל ל־8 מיליון ליטר חלב למולדתנו. אבל אני מוכרחה לציין, כי בשנים האחרונות השומן בחלב יורד אצלנו.

ש. מה קרה?

ת. לא נותנים לנו אוכל לטעמנו. כבר מזמן לא טעמנו ירק לשובע. מספרים לנו כי השימוש במים יותר כדאי למטע התפוחים מאשר למספוא. התוצאה היא שאנו אוכלות תערובת ועוד תערובת, אבל מבטיחים לנו שאי־שם בארץ במקום שקוראים לו „טבחח”, יש גרעין של מזון גס. אולי עוד נזכה לראות את המעדנים שיביאו משם.

ש. האין את חושבת שיותר כדאי לנצל את

אולם, בתפריט מזון כזה מתהווה יחס צר ביותר בין ההלבון ליחידות עמילן (2:1 או 3:1) ומנות מזון כאלה אינן רצויות מכל הבחינות שהן.

לתשומת־לב מיוחדת ראויה בחינת מהות תוספת חנקן החלבון שניתן להשיג ע"י צירופי תפריטי מזון שונים. כאמור, קובעים את כמות החלבון בדרך ההכפלה של אחוז החנקן, שנמצא בבדיקה כימית, בגורם 6.38; אולם אין להסיק מזה שאמנם התוספת כולה שהושגה הוא חלבון נקי, כיוון שהחנקן הנוסף, כפי שהוזכר כבר לעיל, מתחלק בין תרכובות חלבוניות שונות ותרכובות חנקניות בלתי חלבוניות. חקירות מעניינות בשטח זה נערכו ע"י רוק וליין (1962). הוא הזין את פרות הניסוי במנות מזון שהכילו כמויות שוות של אנרגיה, אולם כמויות החלבון היו מדורגות בתחומי 70 עד 165% מהתצרוכת. המנות השונות האלה של חלבון, ובייחוד הגדרות שביניהן, העלו בעיקר את ריכוזי החנקן הבלתי חלבוני שבחלב, ולעומת זה לא חל שינוי כלשהו בתכולת הקאזאין ובאלבומינים השונים. גם אורט וקאופמן (1964) מצאו שתוספת החנקן בחלב, שהושגה בדרך ההזנה, התחלקה באופן שונה בין תרכובות חלבוניות של החלב לבין הבלתי חלבוניות. כשהיחס בין חלבון ליחידות עמילן במנת המזון הוצר מ־1:7.2 ל־1:2.8 גדלה תכולת החנקן החלבוני בחלב ב־20 מ"ג לכל 100 מיליגרם חלב והחנקן הבלתי חלבוני התרבה ב־27 מיליגרם.

מהאמור לעיל יש להסיק שניסויים בגידוש מנת המזון בחלבון לשם העלאת חלבון החלב יהיו רק אז מחוורים די וברי־תוקף כשבד בבד עם סיכום תוצאות הניסויים ייבדקו גם חלקיהם של חנקן החלבון וחנקן בלתי חלבוני בתוספת החנקן שהושגה בחלב.

כשמעוניינים בהעשרת החלב בחלבון לשם העלאת יעילות החלב בייצור הגבינה, הרי מת־עורר ספק אם תושג המטרה בדרך ההזנה, כיוון שחומר הגלם לגבינה הריהו בעיקר הקאזאין ולא התרכובות החנקניות האחרות.

(המשך יבוא)

י. עצמון

סקר מקצועי וארגוני מענף הבקר במשק המשפחתי לשנת תשכ"ו

רוכז ועובד ע"י אריה מנח

שיתפו פעולה — המדריכים האזוריים: צבי נוימן — צפת / אליהו סמסון — בית־שאן / דויד זבולוני — עכו / מרדכי יוספזון, מרדכי קליינפלד, אברהם נוימן — חדרה / מיכאל עמיר — רעננה / אהרון בן־אשר, טיבור אורבן, נתן ליפשיץ, יצחק בינשטיין — רחובות / שמואל בלוח — ירושלים / סטפן לישנבסקי — קרית־גת / מייק לוי — באר־שבע.

הננו עדים כיום לתהליך מהיר של פיתוח ענף הרפת במספר רב של משקים משפחתיים, במטרה להגיע לגודל עדר של 12 פרות ובני־הבקר הנלווים. לאור מצב זה החלטנו לערוך השנה סקר מקצועי של 125 משקים משפחתיים ב־40 מושבים, באזורי הארץ השונים וממשקים שכבר הצליחו להגיע לדרגת התפתחות כזאת.

המסגרת של הסקר

1. עדר הבקר:
 - א. גודל העדר
 - ב. שיווק החלב והעגלים מעדר החלב
 - ג. המזון המשקי
 - ד. המזון הקנוי
2. כלים חקלאיים:
 - א. הכלים החקלאיים במשק
 - ב. הכלים המשותפים של המושב או כלים שכורים מבנים:
 - א. לפרות ולבני־בקר
 - ב. מבני עזר (מתבנים, מיכלי תחמיץ, ביחני חליבה)
3. ענפים חקלאיים נוספים:
 - פרדס, לול, גן־ירק ועוד
5. כוחות עבודה:
 - א. כוחות עבודה של המשפחה
 - ב. עבודה שכירה

מכסת המים לתפוחים מאשר למספוא?	ש. מה היו השינויים החשובים ברפת, בשנה שחלפה?
ת. מה שאומרים — אומרים, אבל רק משיחקרו את הדבר ידעו בדיוק, ואני רק פרה פשוטה והתער רובת נמאסה עלי ועל חברותי. לדור הצעיר, העגלים הנמצאים באופן זמני בדיר, לא איכפת כל כך לאכול תערובת, היות והם נשארים אתנו קצת יותר משנה. בנותינו הצעירות נהנות רוב השנה משפע של מרעה טבעי, ולא חולבים אותן. אה, כמה טוב להיות צעיר!...	ת. ראשית — מכונת החליבה החדשה, ממש תענוג! שנית — ירידת הגיל הממוצע של המטפלים בנו. אפילו הזקנות בתוכנו שמחות לראות צעירים בסביבתן. ועכשיו תסלחו לי, אני מוכרחה ללכת. מנת התערובת מחכה לי. פויה!
	המראיינים: צוות הרפתנים עמיעד מתוך „אגרת" מס' 765